

doplněno adekvátním způsobem. Řada skutečností tak byla v neprospěch uživatele jen presumována. Celkově tak soud shledal závěry soudů prvního a druhého stupně ohledně toho, jak stěžovatel s pořízenými záznamy soulože s nezletilou naložil, za deficitní co do jejich ústavnosti. Finální rozhodnutí KS pak představovalo porušení stěžovatele práva na spravedlivý proces a proto jej ÚS zrušil.

Nález je tak možno hodnotit jako mimořádně progresivní, aktuální a reflektující realitu fungování sociálních sítí. V kontextu řešeného případu je vhodné upozornit i na Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013 sp. zn. Tpjn 300/2012 k témuž problému, které obsahuje důkladnou argumentaci k této problematice a vyjadřuje se i k otázce souběhu.

Příslušnost soudů ve sporech vyplývajících ze spotřebitelských smluv

Tereza Kyselovská

Soud	Soudní dvůr Evropské Unie (třetí senát)
Sp. zn.	Lokman Emrek vs. Vlado Sabranovic, C-218/12
Datum	17. října 2013
Dostupnost	www.eurlex.eu

Právní věta

Článek 15 odst. 1 písm. c) nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech musí být vykládán v tom smyslu, že nevyžaduje existenci příčinné souvislosti mezi prostředkem použitým k zaměření podnikatelské nebo profesionální činnosti na členský stát bydliště spotřebitele, tj. internetovou stránkou, a uzavřením smlouvy s tímto spotřebitelem. Existence takové příčinné souvislosti však ukazuje na spojitost smlouvy s takovou činností.

Anotace

Soudní dvůr Evropské unie (dále jen SDEU) vydal dne 17. října 2013 dlouho očekávané rozhodnutí ve věci *Lokman Emrek vs. Vlado Sabranovic*. Rozhodnutí se týkálo interpretace článku 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I.¹ V tomto rozhodnutí SDEU rozhodl, že spotřebitel může žalovat podnikatele na základě uvede-

1 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad publikace Evropské unie [citováno 1.9.2012]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

Článek 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I:

„Ve věcech týkajících se smlouvy uzavřené spotřebitelem pro účel, který se netýká jeho profesionální nebo podnikatelské činnosti, se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž jsou dotčeny články 4 a čl. 5 bod 5),

c) ve všech ostatních případech, kdy byla smlouva uzavřena s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, na jehož území má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřuje, a smlouva spadá do rozsahu těchto činností.“

ných ustanovení i v případě, kdy neexistuje příčinná souvislost mezi prostředky použitým k zaměření podnikatelské činnosti (například webové stránky) na členský stát bydliště spotřebitele a uzavřením smlouvy s tímto spotřebitelem.

Skutkový stav a položené předběžné otázky

Skutkový stav případu je následující. Pan Sabranovic s bydlištěm ve Spicheren (Francie), které se nachází blízko německých hranic, provozuje prodejnu ojetých automobilů. Na webových stránkách svého podniku uváděl některé údaje, včetně francouzských telefonních čísel a německého mobilního čísla s příslušnými mezinárodními předvolbami. Pan Emrek s bydlištěm v Saarbrückenu (Německo), který v rozhodné době sháněl ojetý automobil, se o tomto podniku dozvěděl od svých známých, nikoliv prostřednictvím uvedených webových stránek. Pan Emrek vyjel do francouzské provozovny pana Sabranovice a zde uzavřel spotřebitelskou smlouvu o koupi ojetého automobilu. Ze skutkového stavu tedy vyplývá, že ačkoliv pan Sabranovic zaměřoval svou podnikatelskou činnost na Německo, pan Emrek příslušnou webovou stránku nikdy neviděl. Smlouva nebyla uzavřena na základě informací získaných jejím prostřednictvím.

Následně podal pan Emrek proti panu Sabranovici žalobu u německého soudu z titulu nároku vyplývajícího ze záruky. Podle pana Emreka byly mezinárodně příslušné dle článku 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I soudy německé, a to na základě podoby webových stránek a jejich zaměření na Německo. Německý soud odmítl příslušnost žaloby, neboť pan Sabranovic nezaměřoval svou podnikatelskou činnost ve smyslu uvedeného ustanovení na Německo. Pan Emrek podal proti tomuto rozhodnutí odvolání, neboť článek 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I nevyžaduje, aby existovala příčinná souvislost mezi podnikatelskou činností zaměřenou na členský stát spotřebitele a uzavřením smlouvy. Toto ustanovení také nevyžaduje, aby smlouva byla uzavřena na dálku.

Podle předkládajícího soudu bylo v původním řízení prokázáno, že se obchodní činnost pana Sabranovice zaměřovala na Německo, a to uvedením mezinárodní telefonní předvolby pro Francii a německého mobilního čísla. Tím se pan Sabranovic pokoušel vyvolat dojem, že míří i na zákazníky mimo Francii, zejména v příhraničním Německu. Nicméně německý soud uvedl, že je nutné zamezit, aby se ochranná ustanovení v Nařízení Brusel I nepoužila v případě, kdy by spotřebitel pouhou „náhodou“ uzavřel smlouvu s podnikatelem. Předkládající německý soud se proto rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru tyto předběžné otázky:

1. V případech, kdy internetová prezentace podnikatele splňuje znak zaměření na členský stát spotřebitele, vyžaduje čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 jako další nepsaný znak, aby byl spotřebitel prostřednictvím internetové stránky provozované podnikatelem motivován k uzavření smlouvy, tedy aby mezi internetovou prezentací a uzavřením smlouvy byla příčinná souvislost?

2. *V případě, že je nutná příčinná souvislost mezi znakem zaměřením na členský stát spotřebitele a uzavřením smlouvy, vyžaduje kromě toho čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001, aby byla smlouva uzavřena na dálku?*

Rozhodnutí Soudního dvora EU

Soudní dvůr se ve svém rozhodnutí nezabýval druhou položenou předběžnou otázkou. Ta již byla SDEU zodpovězena dne 6. září 2012 ve věci C190/11 Mühlleitner.² V tomto rozhodnutí SDEU uvedl, že článek 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I musí být vykládán tak, že nevyžaduje, aby smlouva mezi podnikatelem a spotřebitelem byla uzavřena na dálku. SDEU se proto zabýval pouze otázkou nutnosti existence příčinné souvislosti mezi prostředkem použitým k zaměření podnikatelské nebo obchodní činnosti na členský stát bydliště spotřebitele (tedy internetovou stránkou) a uzavření smlouvy se spotřebitelem.

S ohledem na první položenou předběžnou otázku SDEU uvedl, že znění článku 15 odst. 1 písm. c) podmínku příčinné souvislosti výslovně nestanoví (bod 21 odůvodnění rozhodnutí). Uvedené ustanovení vyžaduje splnění „pouze“ dvou podmínek, aby podnikatel provozoval profesionální nebo podnikatelskou činnost v členském státě, v němž má spotřebitel bydliště, nebo aby se taková činnost jakýmkoli způsobem na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřovala, a aby sporná smlouva spadala do rozsahu této činnosti.

Soudní dvůr uvedl, že podmínka existence příčinné souvislosti by byla v rozporu s cílem Nařízení Brusel I, a to ochrany spotřebitele jako slabší smluvní strany (bod 24 odůvodnění rozhodnutí). Soudní dvůr se v tomto ohledu odkázal také na posudek Generálního advokáta. Podle jeho stanoviska by požadavek na předchozí konzultaci webových stránek podnikatele vedl ke ztížení důkazní pozice spotřebitele. A to zejména v případě, kdy by smlouva nebyla uzavřena na dálku prostřednictvím takových webových stránek. Spotřebitel by tím mohl být *de facto* odrazen od zahájení řízení a tím by došlo k narušení smyslu a cílů Nařízení Brusel I a předmětných ustanovení (bod 25 odůvodnění rozhodnutí, bod 25 posudku Generálního advokáta).

Existence oné příčinné souvislosti však může být onou kvalifikovanou indicií, kterou by měly národní soudy zkoumat a hodnotit při určení, zda se podnikatel zaměřuje na stát bydliště spotřebitele (bod 26 odůvodnění rozhodnutí). Soudní dvůr v tomto ohledu odkázal na své dřívější rozhodnutí ve věci Pammer, Alpenhof.³

² Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 6. září 2012, Daniela Mühlleitner vs. Ahmad Yusufi a Wadat Yusufi, věc C-190/11. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad publikace Evropské unie [citováno 10.1.2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>. Bližší viz KYSELOVSKÁ, Tereza. Určení mezinárodní pravomoci (příslušnosti) soudů ve sporech ve věcech spotřebitelských smluv. *Revue pro právo a technologie*, Brno: Masarykova Univerzita: Právnická fakulta, 2013, roč. 4, č. 7, s. 33-34. ISSN 1804-5383.

³ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010, Peter Pammer vs. Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG (C-585/08) a Hotel Alpenhof GesmbH proti Oliver Heller, spojené věci C-585/08 a C-144/09. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad publikace Evropské unie [citováno 10.1.2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

V tomto rozhodnutí Soudní dvůr uvedl demonstrativní výčet kritérií, které mohou národní soudy zkoumat pro určení, zda je splněna podmínka zaměřování činnosti. Tato kritéria SDEU následně rozšířil v již zmiňovaném rozhodnutí Mühlleitner na navázání kontaktu na dálku, rezervování zboží nebo služby na dálku, uzavření spotřebitelské smlouvy na dálku apod. (bod 28 odůvodnění rozhodnutí; bod 44 odůvodnění rozhodnutí ve věci Mühlleitner). „*Zkoumaná příčinná souvislost musí být považována za indicii zaměření činnosti, stejně tak jako navázání kontaktu na dálku vedoucí k tomu, že spotřebitel se mluvně zaváže na dálku.*“ Tento výklad by měl podle SDEU zajistit, aby nedocházelo k rozšiřování působnosti článku 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I (bod 29 odůvodnění rozhodnutí).

Soudní dvůr se při své interpretaci opřel ještě o jeden argument z posudku Generálního advokáta. V posuzovaném případě se jednalo o podnikatele, který má bydliště v příhraniční oblasti, resp. v souměstí nacházející se na obou stranách těchto hranic. Své telefonní číslo dává k dispozici zákazníkům z druhého státu, aby nemuseli platit za mezinárodní hovor. I tímto je možné podle SDEU a Generálního advokáta prokázat zaměření činnosti na stát bydliště spotřebitele (bod 30 odůvodnění rozhodnutí; body 33 až 38 posudku Generálního advokáta). „*V každém případě předkládajícímu soudu přísluší provést celkové posouzení okolností, za nichž byla uzavřena spotřebitelská smlouva dotčená v původním sporu, aby rozhodl, zda v závislosti na existenci či neexistenci indicií obsažených či nikoliv v demonstrativním výčtu, jaký sestavil Soudní dvůr v rámci relevantní judikatury [...], je čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení [Brusel I] použitelný.*“ (bod 31 odůvodnění rozhodnutí).

Několik kritických poznámek k rozhodnutí

Se závěry SDEU stran interpretace článku 15 odst. 1 písm. c) se nelze podle našeho názoru zcela ztotožnit.

Podle našeho názoru je výše uvedená interpretace SDEU v rozporu s cíli a účelem speciálních pravidel pro založení mezinárodní příslušnosti soudů ve spotřebitelských sporech. Nařízení Brusel I nechrání každého spotřebitele ve všech případech. Nařízení Brusel I chrání článkem 15 odst. 1 písm. c) především tzv. pasivního spotřebitele.⁴ Tedy nikoliv spotřebitele aktivního, který si sám zjistí veškeré potřebné informace a sám aktivně vyjede do zahraničí za účelem nákupu vybraného výrobku. Takového spotřebitele jistě nelze považovat za slabší smluvní stranu. Pokusme se náš pohled „otočit“. Pouhý fakt, že podnikatel zaměřuje svou činnost na zemi bydliště onoho aktivního spotřebitele (bez jeho znalosti nebo vědomí), by nemělo zakládat možnost tohoto aktivního spotřebitele, aby se spoléhal na ochranná ustanovení v článku 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I.

Bližší viz KYSELOVSKÁ, Tereza. Online spotřebitelské smlouvy a hraniční určovatelnost „zaměřování činnosti“ ve světle judikatury Soudního dvora Evropské unie. *Časopis pro právní vědu a praxi*, Brno: Masarykova univerzita. Právnická fakulta, 2011, roč. 19, č. 3, s. 221-226. ISSN 1210-9126.

⁴ MAGNUS, Ulrich; MANKOWSKI, Peter. *Brussels I Regulation*. München: Sellier European Law Publishers, 2007. 852 s. ISBN 978-3-935808-32-3. S. 272.

Ochrana spotřebitele by neměla být absolutní. Lze si klást otázku, jaké další praktické důsledky toto rozhodnutí může mít. Na podnikatele jsou jím kladeny nepřiměřeně vysoké požadavky. V našem konkrétním případě pan Emrek (spotřebitel) informace o koupi automobilu zjistí sám, resp. od svých přátel, webové stránky podniku nikdy nekonzultoval a sám aktivně vyjel do jiného státu za účelem nákupu ojetého automobilu. Ačkoliv SDEU uvádí, že ona příčinná souvislost může být jednou indicíí pro národní soudy, nepovede to nakonec k absurdním řešením, kdy podnikatelé inzerující na svých webových stránkách budou vystaveni potenciálním sudišším kdekoli po celém světě? A to i v případě, kdy smlouva nebude uzavřena na základě nabídky zveřejněné na webových stránkách?

Soudní dvůr v bodě 25 dále uvádí, že předchozí konzultace webové stránky ze strany spotřebitele může vyvolávat důkazní problémy. Ani to není podle našeho názoru zcela přesné. V dnešní době je do jisté míry techniky možné zjistit, kdo a kdy se na příslušné webové stránky dostal a prohlížel si jejich obsah. Podnikatelé mohou díky různým geolokačním a dalším technologiím dokonce omezit přístup na své webové stránky z určitého území apod.

Jak bylo uvedeno výše, Soudní dvůr argumentuje také tím, že text článku 15 odst. 1 Nařízení Brusel I výslovně podmínku příčinné souvislosti neuvádí. Toto tvrzení je de lege lata pravdivé. Podle našeho názoru je však nutné zdůraznit poslední část článku 15 odst. 1 písm. c) a formulaci „*smlouva spadá do rozsahu těchto činností*“. Interpretací textu Nařízení Brusel I je tedy podle našeho názoru možné dovodit onen implicitní požadavek příčinné souvislosti. Kromě toho je nutné vzít do úvahy body 24 a 25 Preambule k Nařízení Řím I,⁵ který se týká pravidel v článku 6 týkajících se spotřebitelských smluv. Podle bodu 24 Preambule k Nařízení Řím I byla pravidlo v něm obsažená a týkající se spotřebitelských smluv vytvořena v souladu s Nařízením Brusel I. Pojem „zaměření činnosti“ musí být v obou dvou předpisech vykládán shodně. Tento bod výslovně uvádí, že „*pro použití čl. 15 odst. 1 písm. c) nestačí, aby podnik zaměřil své činnosti na členský stát, v němž má spotřebitel bydliště [...] je rovněž třeba, aby smlouva předtím byla uzavřena v rámci těchto činností.*“

Stejně tak bod 25 Preambule k Nařízení Řím I výslovně uvádí: „*Spotřebitelé by měli být chráněni takovými předpisy země jejich obvyklého bydliště, od kterých se nelze smluvně odchýlit, za předpokladu, že spotřebitelská smlouva byla uzavřena s obchodníkem, který provozuje svou podnikatelskou nebo profesionální činnost v této konkrétní zemi. Stejná ochrana by měla být zaručena, jestliže obchodník, pokud neprovozuje svou podnikatelskou nebo profesionální činnost v zemi, v níž má spotřebitel své obvyklé bydliště, nějakým způsobem zaměřuje svou činnost na tuto zemi nebo na několik zemí včetně této země a smlouva je uzavřena jako výsledek této činnosti.*“ Z Preambule k Nařízení Řím I tedy vyplývá, že pro účely článku 6 Nařízení

Řím I je příčinná souvislost mezi zaměřováním činnosti a uzavřením smlouvy vyžadována. Vzhledem k tomu, že článek 6 Nařízení Řím I a článek 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I by měla být vykládána shodně, měl by i pro Nařízení Brusel I platit podmínka příčinné souvislosti.

Jak je uvedeno v bodě 11 Preambule k Nařízení Brusel I, „*pravidla pro určení mezinárodní příslušnosti musí být předvídatelná*“. Zdá se, že Soudní dvůr posouvá smysl a cíl nejen pravidel v Nařízení Brusel I, ale i cíle a smyslu ochrany spotřebitele v přeshraničních vztazích jako takových. Je otázkou, zda tato role Soudnímu dvoru, jenž není zákonodárcem, přísluší.

Ochrana patentu a omezení vstupu na trh

Tomáš Kubeša

Soud	Evropská komise/DG Comp
Sp. zn.	Rozhodnutí Evropské komise č. COMP 39226 Lundbeck
Datum	19. června 2013
Dostupnost	http://ec.europa.eu/competition

Anotace

Ač se jedná o rozhodnutí Evropské komise, tedy rozhodnutí prvostupňové, proti kterému byly podány opravné prostředky, a stále se čeká na zveřejnění verze bez obchodního tajemství účastníků řízení, zaslouží si pozornost pro vysoký potenciál posunout vztah patentového práva a práva ochrany hospodářské soutěže nejen ve farmaceutickém sektoru ve vztahu mezi originárními a generickými výrobci léčiv.

Vztah generických a originárních výrobců léčiv do značné míry ovlivňuje křehká rovnováha zájmů obou stran. Originární výrobci značně investují do vývoje a uvedení nových léčiv s nesporně kladnými celospolečenskými dopady a své produkty následně chrání širokým systémem právních institutů od ochranných známek po patenty. Během doby trvání této ochrany a tedy jakési exkluzivity mají možnost prodávat svůj produkt za relativně vyšší cenu, umožnit náklady na jeho výzkum a vývoj a následně realizovat zisk. Tento rozměr ochrany jejich práv má silně motivační rozměr. Lze říci, že takto fungující mechanismus podporuje výzkum, vývoj a inovace, čímž v konečném důsledku přináší benefity konečným spotřebitelům, tedy pacientům. Generičtí výrobci se zaměřují spíše na výrobu již existujících léčiv, výzkumná a vývojová činnost je v jejich podnikání poněkud upozaděna, jejich zájem na ochraně existujících léčiv je tak spíše opačný. Vstup generického výrobce na trh vede téměř vždy ke značnému snížení ceny daného léčiva, z čehož také benefitují pacienti i systémy veřejného zdravotního pojištění.

Jedná se o první rozhodnutí, navazující na rozsáhlé sektorové šetření EK, provedené ve farmaceutickém sektoru. Toto sektorové šetření odhalilo jisté problematické momenty ve farmaceutickém sektoru, zejména ve

⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad publikace Evropské unie [citováno 1.1.2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.